רש"י

אילימא כדקתני. דאמר השנה למה לי למימר פשיטא כיון דאמר השנה משמע (א) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי: **ולא אית בהו עיבור.** ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן: היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונם יין שאיני טועם יובל מהו: **שנת חמשים כלפני חמשים.** ומותר (ב) (נמי) בשנת חמשים דאיהו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא: **ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת** (ג). שלא תתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה, שנת נ"א, שניה, אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת, ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרינן: **יובל עולה למנין שבוע.** דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'.** אם כן שנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע ראשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה: **אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשת את התבואה לשלש השנים.** שנה ששית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואין [נמי] אמרת (ד) אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כיצד שנת מ"ח היא ששית ותבואה שלה צריכה לששית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים והאי פירכא לדברי הכל היא דלרבי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והוו נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל: **מתני'** *) **אמר קונם יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שיצא.** דמשמע דאמר עד שיצא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שיצא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

*) שייך למתני' דלעיל

ר"ן

שבט פשיטא דהשנה עד ראש השנה משמע: ושמע מינה שנה כהשנה. דאי דייה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: מהו דתימא הלך אחר רוב שנים. דלית בהן עבור וקמ"ל דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל:

ולענין הלכה כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיום כיום אחד דמי ואסור מעת לעת: איבעיא להו אמר קונם יין שאני טועם יובל מאי. לאו דקאמר כהדין לישנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיובל אחד דייה ולא שייך למבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכא באומר יובל זה עסקינן ולא דק בלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים ושבע הילכך נדר דקאי באמצע יובל ואמר יובל זה מיתסר בה או כלאחר חמשים שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונדר מותר בה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר: ולא שנת חמשים ואחת. שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ולשנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל: הרי הוא אומר שש שנים תזרע וכו'.

דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדבריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור בזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה ששית שנת השמיטה: **לדבריכם.** דסבירא לכו דקרא בכולהו שנים משמע הרי הוא אומר "ועשת התבואה לשלש השנים" ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך שיספיק מ"ח ומ"ט ונ' ונ"א עד הקציר של נ"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מלפניו ובכי האי גונא סגי בשלש שנים שהזרע של ששית יספיק לששית ולשביעית ולשמינית עד הקציר: דילי נמי. האי קרא דשש שנים תזרע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מאחריו: **מתני'** * עד הפסח אסור עד שיגיע. דלשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: עד שיהא אסור עד שיצא. דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח** ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע. דסבירא ליה לרבי מאיר

דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית איניש נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: רבי יוסי אומר עד שיצא. דסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספיקא: *) עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע. כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: זה הכלל כל שזמנו קבוע. כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שיצא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ'** למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'. כדפרשינן במתניתין: *) שתי כתי בנות. משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: כולן אסורות. דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: כולן מותרות. דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: מוחלפת השיטה. כאן החליפו שטתן: והתניא. בניחותא: ולענין הלכה כיון דמפכינן להו וקיימא לן דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן באומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן למיהני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח עד

*) [שייך לע"ב]

גמרא

תורה אור

אילימא כדקתני למה לי למימרא אלא לאו דאמר "שנה" אלמא "שנה" כהשנה דמי "ויום" נמי כהיום דיניה, לא, לעולם דאמר "השנה" ומהו דתימא הלך אחר רוב השנים ולא אית בהו עיבור, קא משמע לן: איבעיא להו אמר "יין שאני טועם יובל" מאי: שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים? ת"ש *דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן "וקדשתם את שנת החמשים שנה" שנת החמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן אמרו יובל אינו עולה למנין שבוע רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר "שש שנים תזרע שדך" ואין כאן אלא חמש? אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר "ועשת את התבואה לשלש השנים" הרי כאן ארבע אלא איכא לאוקמה בשאר שני שבוע, דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני שבוע: עד הפסח אסור כו': למימרא דרבי מאיר סבר *לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ו מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ו:

טז ב מיי' שם הל"ט:

יז ג מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית בהו עיבור וכשנדר בשבט ונאסר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחד לפני ראש השנה קמ"ל דכולה עד סופה נקראת שנה: **יין שאני טועם יובל.** ה"ה דמצי למיבעי כי אמר היובל ומיירי [שעומד] באמצע היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא כשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ושרי אי נמי לפי' שני דפרישית במתני' עומד בשנת יובל עצמו מיבעי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נתכוון לאסור אלא במנויין הבא עליו: **ת"ש.** מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דמניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היא אחת למנין שמיטה א"כ לת"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו נמנה

פי' הרא"ש
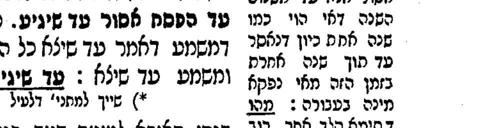
למה לי למימר. פשיטא דחדש העיבור הוא בכלל השנה דבין פשוטה ובין מעוברת קרויה שנה